



# SEKTAŠKA ZASTRANJIVANJA U CRKVENIM INSTITUCIJAMA

---

## SEKTAŠKI UTJECAJI I ZASTRANJIVANJA



CONSEIL-CONCILIATION / EMPRISES ET DÉRIVES SECTAIRES  
58, avenue de Breteuil-75007 Paris [cced@cef.fr](mailto:cced@cef.fr) – [eglise.catholique.fr](http://eglise.catholique.fr)

# Sažetak

Ovaj popis kriterija pokazuje proces ponašanja u četiri kronološke etape:

## 1. Kult ličnosti

Nastanak grupe  
Kult osnivača  
Izvan grupe nema spasenja  
Iznad zakona

## 2. Raskid s vanjskim svijetom

Prekidi  
Kontrola pri izboru ispovjednika  
Nedostatna formacija  
Poseban rječnik unutar grupe  
Brojne pobožnosti bez poveznice doktrinarnog jedinstva  
Neljudski uvjeti života  
Kakvo siromaštvo?  
Nepovezanost sa stvarnošću  
Dolorizam i kult patnje

## 3. Manipulacija

Prozelitizam  
Privlačenje novih zvanja  
Miješanje *Forum internum* i *forum externum*  
Posebni zavjeti  
Nametanje tajnosti kao apsolutnog pravila  
Laži, obmane i prikrivanja  
Autoritarnost poglavara i podložnost članova  
Svako propitivanje dolazi od zloga  
Ponižavanje i okrivljavanje  
Izlazak

## 4. Nedosljedan život

„Izvan-redni“ život šefova  
Novac  
Moral

## Zaključak

# 1. Kult ličnosti

*Članovi grupe privučeni su i okupljeni oko utemeljitelja kompleksne osobnosti što se tiče njegove biografije i njegovih pretenzija.*

## 1. Nastanak grupe

Neadekvatno razlučivanje zvanja može imati teške posljedice. Brojni su primjeri kandidata koji su odbijeni u jednoj biskupiji, a prihvaćeni u drugoj. Isto vrijedi i za priznavanje udruge vjernika ili zajednice. I švicarski biskupi nedavno su podsjetili na ovaj zahtjev: „Kada kandidati za svećenike ili za redovništvo mijenjaju mjesto formacije ili zajednicu, informacije između odgovornih moraju se razmjenjivati na jasan i precizan način.“<sup>1</sup>

## 2. Kult osnivača

Događa se da u pojedinim grupama osnivač ili poglavar na neki način zauzme Kristovo mjesto: članovi grupe ga štuju, uzdižu na pijedestal, zavjetuju mu se na apsolutnu poslušnost. Bog djeluje direktno i samo preko njega. Njegova riječ je... riječ evanđelja. I njegovi spisi na koncu zamjenjuju Sveto Pismo, koje se, naravno, ne može razumjeti bez objašnjenja „učitelja“. Takvo viđenje osnivača omogućuje da ga se sasvim prirodno proglasi „doživotnim pastirom“. I naravno da se svako razotkrivanje skandaloznog ponašanja poriče, smatra se zavjerom i progonom.

## 3. Izvan grupe nema spasenja

Grupa se ne predstavlja kao komplementarna onome što već postoji, nego sebe smatra jedinom alternativom. Spasenje Crkve danas dolazi po njoj, i samo po njoj. Svim drugima pripisuje se mlakost, nevjernost, modernizam. Iz ovog „elitizma“ proizlazi holistički karakter ovih zajednica: sva zvanja nalaze se unutar grupe koja je samodostatna kao „arka spasa“ i paralelna Crkva. Grupa želi biti samodostatna i u razlučivanju i u praćenju: vanjski psiholozi su vragovi! Ponekad postoji obveza ispovijedanja kod svećenika iz zajednice, jer drugi ne mogu

---

<sup>1</sup>BISKUPSKA KONFERENCIJA ŠVICARSKE I REDOVNIČKA UNIJA ŠVICARSKE, *Smjernice u slučajevima seksualnog zlostavljanja u Katoličkoj crkvi u Švicarskoj*, 3. izdanje, 2014.

razumjeti karizmu. Formacija se odvija isključivo u krugu zajednice i veliki se naglasak stavlja na misli utemeljitelja.

#### **4. Iznad zakona**

Stanovnici „Nebesog grada“ kojeg sačinjava grupa, nisu više od ovoga svijeta. Stoga, protivno nalogu biskupa, ne uplaćuju doprinose za Cavimac<sup>2</sup>. Da i ne spominjemo prekršaje u vezi ekonomskih pitanja, prava na rad i sigurnosnih pravila. Osim toga, pravna nedorečenost grupe nepokorne članove izlaže svim vrstama zlostavljanja i zloraba, bez mogućnosti ikakve pritužbe.

## **2. Raskid s vanjskim svijetom**

*Slijediti vođu članove dovodi do višestrukih raskida odnosa (društvenih, ekonomskih, sanitarnih, intelektualnih, duhovnih i crkvenih...)*

### **1. Prekidi**

Oni su višestruki, zatvaraju pripadnika u jedan krug, potpuno odvojen od stvarnosti:

- Prekid s obitelji od trenutka kada ona postavi neka pitanja;
- Prekidi s prijateljima;
- Društveni raskid zbog promjene imena i nekorištenja prezimena;
- Napuštanje studija, profesije;
- Ekonomski prekid: novopridošli predaju svoja dobra u ruke grupe;
- Prekid informiranja: nema televizije, radija ni tiska; postoji indeks nedopuštenog štiva;
- Sanitarni prekid: demonizirani psiholozi, zabranjeno cijepljenje, nametanje alternativne medicine i psihoterapije, sprega s liječnicima prijateljima zajednice...
- Prekid na crkvenoj razini: samodostatno funkcioniranje; nepovjerenje prema autoritetu;
- Čak i interni raskid među članovima: nema međuljudskih odnosa, dužnost prokazivanja.

---

<sup>2</sup>CAVIMAC (Caisse d'assurance vieillesse, invalidité et maladie des cultes), Fond za mirovinsko, invalidsko i zdravstveno osiguranje pripadnika vjerskih udruga (*op. prev.*).

## **2. Kontrola pri izboru ispovjednika i duhovnika**

protivno slobodi koja je pripadnicima na tom planu zajamčena.

## **3. Nedostatna formacija**

bazirana isključivo na spisima osnivača i tendenciozno odabranim autorima. Naglasak nije stavljen na Božju Riječ.

## **4. Poseban rječnik unutar grupe**

koji nastaje stvaranjem novih riječi ili mijenjanjem značenja postojećih riječi.

## **5. Brojne pobožnosti nepovezane s doktrinarnim jedinstvom**

s mnoštvom pravila, znakova i askeze svih vrsta, prema nadahnućima, hirovima i izumima poglavara. Naglasak je na đavlu, zato su česta izbavljenja i divlji egzorcizam; zbog dualističke vizije svijet se smatra zlim, a svaka kritika progonom „svetih“.

## **6. Neljudski uvjeti života opasni za fizičko, mentalno i duhovno zdravlje**

U ovim problematičnim zajednicama nalazimo iste nedostatke kao i u drugim sektaškim grupama općenito: nedostatak hrane, nedostatak sna, nedostatak mentalne higijene i njege, iscrpljivanje radom, itd. Ako se dogodi nesreća, neodgovornost zbog koje je nastala, prikriva se posve mističnim tumačenjem događaja.

## **7. Kakvo siromaštvo?**

Po hranu se ide u Banku hrane. Članovi nisu prijavljeni na socijalno osiguranje, ali traže CMU<sup>3</sup>. Posao je za ljude od svijeta, ali se pribjegava prosjačenju na račun „pravih“ siromaha: brige svijeta prepuštaju se poganima... Unatoč tome, zajednica kao takva ne zazire od nekretnina i drugih skupih investicija.

## **8. Nepovezanost sa stvarnošću**

Pojedine grupe svojom koncepcijom i sustavom uspjele su izgraditi veze poput onih između roditelja i djece: roditeljski autoritet praktično se prenosi na „pastira“, djeca postaju djeca zajednice; slika roditelja je

---

<sup>3</sup>CMU (Couverture maladie universelle), osnovno zdravstveno osiguranje koje olakšava pristup liječenju osobama koje nemaju redovno zdravstveno osiguranje (*op. prev.*).

obezvrijeđena. U domeni zdravlja, umjesto očigledne potrebe za terapijskim liječenjem, pribjegava se opasnoj paroli: „Gospodin liječi! Mi u to vjerujemo.“

### **9. Dolorizam i kult patnje**

Objektivne poteškoće s kojima se osobe susreću, sublimirane su pozivom na žrtvu. Jedini odgovor je onaj u stilu: „Trpeći, ti nosiš križ koji spašava tvoje prijatelje; prihvaćaš križ, dakle, na dobrom si putu, vrlo blizu Isusa; boli te, dakle, ti rasteš boreći se protiv svojih slabosti; patiš jer je tvoje obraćenje još uvijek preslabo“. „Ako nisi izdržao, to je zato što ne moliš dovoljno; zato što se nisi dovoljno odrekao samoga sebe“. Treba istaknuti loše zdravstveno stanje mnogih pripadnika u nekim grupama: prije svega depresija, pokušaji samoubojstva, samoubojstva, nastajanje ili pogoršanje psihijatrijskih bolesti.

## **3. Manipulacija**

*Raznovrsne manipulacije čiji cilj nije samo privlačenje, nego i zadržavanje članova.*

### **1. Prozelitizam**

Članovi grupe izlaze iz svoje utvrde kako bi išli obraćati druge za koje se pretpostavlja da su u neznanju i zabludi. Izvan zajednice, različitost nije predmet zanimanja i znatiželje, ni prilika za obogaćenje. Drugi je stvarno prihvaćen samo tako što je negiran u svojoj različitosti i u svome doprinosu. Zanimljiv je isključivo kao potencijalni obraćenik.

### **2. Privlačenje novih članova**

Treba zvesti i dovesti u zajednicu. Sve se događa brzo, uhvaćene osobe su često mlade i bez pravog iskustva. Ako si ulovljena osoba, unatoč svemu, postavlja određena pitanja, na nju se vrši pritisak jer je svaka sumnja sami vrag. Vrbovatelj se služi dvostrukom prisilom. Dovoljno je da se prisjetimo odredbe 219 Kanonskog prava: „Svi vjernici imaju pravo da ih se ne podvrgava bilo kakvim pritiscima u izboru životnog poziva.“

### **3. Miješanje *Forum internum* i *forum externum***

U svojoj mudrosti, Crkva preporuča razlikovanje između onoga što nazivamo *forum internum* i *forum externum*, između uloge ispovjednika i duhovnika, te službe poglavara. Međutim, uviđamo da je ova konfuzija uobičajena. Slično tome je i psihološko praćenje koje se nikada ne bi smjelo provoditi unutar zajednice ili kršćanske udruge kako bi se zaštitila sloboda osobe i smanjile interakcije: preuzimanje moći, borba za utjecaj, rizik dogovaranja na uštrb povjerljive naravi praćenja, različite greške i indiskrecije koje se brzo šire u uskom krugu. Ukoliko ista osoba drži važne položaje u zajednici, duhovno i psihološko praćenje, čak i ispovijed, možemo pretpostaviti kakav će to utjecaj imati na ljude. Ovo razlikovanje javnog i intimnog i dalje narušava moda „transparentnosti“, drugim riječima, javne ispovijedi. Pod plaštom bratstva i suosjećanja, osoba je izrugivana u svojoj spasenjskoj intimi i prisiljena na jednu vrstu psiho-duhovnog egzibicionizma, što je u konačnici psihičko silovanje.

#### **4. Posebni zavjeti**

Nikada ne reći nešto loše o osnivaču ili bilo kojem poglavaru – i odmah prijaviti svakoga tko bi prekršio ovaj zavjet. Tako čujemo da se govori o zavjetu jedinstva: svaka kritika (to jest, i najmanje legitimno propitivanje ili najmanje osobno mišljenje), svaki neposluh, ugrožava bratstvo.

#### **5. Nametanje tajnosti kao apsolutnog pravila**

Budući da bi uloga ovih udruga trebala biti služenje Crkvi, svi bi članovi trebali imati dopuštenje da slobodno i otvoreno razgovaraju sa pripadnicima hijerarhije, svaki put kada se za tim ukaže potreba. Kada činimo dobro, ne bojimo se svjetla. Međutim, događa se da je zabranjeno razgovarati s mjesnim biskupom kojeg se drži nesposobnim za razumijevanje karizme... Postoji također i čitava interna dokumentacija koja mora ostati u tajnosti.

#### **6. Laži, obmane i prikrivanja**

Prikrivanje se može raditi od samog početka, odnosno radi dobivanja aprobacije (dokumentacija predložena nadležnim autoritetima i „interna“ dokumentacija kojoj ni sami članovi nemaju pristupa). Potom, čak i kada autoritet uspije prozrijeti način funkcioniranja

grupe, potonja nastoji osujetiti oprez i korake koji se poduzimaju da bi se situacija raščistila.

### **7. Autoritarnost poglavara i podložnost članova**

Poslušnost – radi se čak o podložnosti – uzdignuta je na dostojanstvo najveće vrline, i to na bezuvjetan i neusporedivo jači način nego u jednoj klasičnoj redovničkoj zajednici. No, istinska poslušnost nije ni autoritarnost ni infantilizacija. Ona također prolazi kroz medijacije, ali ne preko čarobnog štapića u stilu: „Bog mi je rekao...”

„Mali šefovi“ mogu se prepustiti izvjesnom užitku savjetovanja i zapovijedanja, zar ne?

### **8. Svako propitivanje dolazi od zloga**

„Odlučio sam svoje nedoumice i pitanja podijeliti s osnivačem. Njegov odgovor bio je kratak i jasan: 'Osjećam da više nisi dio zajednice'. Jedanaest godina zajedničkog života, zajedničke vjere, bili su pometeni s ovih nekoliko riječi napisanih na komadiću papira. U ovom sustavu samouvjerene sigurnosti, ne može biti dvojbi ni pitanja. Dati odgovor na sumnju značilo bi priznati mogućnost njezinog postojanja. Isključenje, to je bio jedini odgovor. Sve ove godine, svečana doživotna obećanja, podnesene žrtve, energija utrošena bez računice, uopće se ne računaju...”

### **9. Ponižavanje i okrivljavanje**

Buntovnik, onaj koji postavlja pitanja, nikada nije na dobru glasu u devijantnoj zajednici. I općenito skupo plaća svoje istupe, kroz ponižavanja i okrivljavanja: „Raspravljanje znači nepovjerenje... depresija je odbijanje Boga... voljeti znači silazak u blato... šutjeti znači voljeti... napetost je samo plod naše zloće... odmaranje je manjak ljubavi... nešto tražiti znači biti sebičan... braniti se znači biti nevjeran evanđelju.“ Što se tiče onih koji se nisu dali slomiti u tihoj pokornosti i koji bi stoga mogli kontaminirati svoje okruženje, oni su jednostavno otpušteni. Unutar zajednice obasipani su klevetama: buntovnik je poput Jude. Dinamika odnosa pojednostavljena do krajnosti: podčinjavanje ili isključivanje. Dogovaranje je nemoguće, ide se na sve ili ništa. Drugi je sveden na objekt: on je asimiliran, apsorbiran ili odbačen. Ne može biti subjekt razgovora, dakle, ni partner u dijalogu.



Naime, drugačije mišljenje izaziva sumnju, u grupi stvara tjeskobu i pokreće obrambene mehanizme koji se očituju isključivanjem. Unutar grupe, različitost je nepodnošljiva.

## 10. Izlazak

- U kakvom stanju odnosa?  
Svaki izlazak se skriva od ostalih članova. Potom nitko više ne priča s izdajnikom. A budući da je osoba prekinula veze sa svim starim poznanicima, odjednom se nađe sama.
- U kakvoj ekonomskoj situaciji?  
Ono što je sa sobom donio, ono što je neprestano stavljao u zajedničku kasu, to je dano, zar ne? Nakon što je možda napustio svoju profesiju, nakon što je godinama dobrovoljno teglio, naravno, bez socijalnog osiguranja, onaj ili ona koji izlaze, goli su poput Joba...lako odredba 702 §2Zakonika kanonskog prava propisuje da Institut treba iskazati pravednost i evanđeosko milosrđe prema članu koji se od njega odvojio.
- U kakvom fizičkom i psihičkom stanju?  
Život je bio toliko težak da je osoba slomljena. Nekima je teško uništeno mentalno zdravlje: koliko depresija, koliko pokušaja samoubojstva, koliko samoubojstava! Doista, ljudi osjećaju krivnju, preplavljeni su osjećajem totalnog promašaja.
- U kakvom duhovnom stanju?  
Neki od njih i dalje ostaju vjernici jer su prije ovog nesretnog iskustva kroz koje su prošli, istinski susreli Krista. Mnogi više ništa o njoj ne žele čuti.

## 4. Nedosljedan život

*Kada se život „guru“ promatra pronicljivim pogledom, vidi se velika razlika između riječi i djela po pitanju novca, moći i morala.*

### 1. „Izvan-redni“ život šefova

- Već na razini suosjećanja: u odnosu na najslabije, na ljude čija se ekonomska situacija pogoršala, u odnosu na druge dijelove Crkve, itd.
- Osnivač treba biti podvrgnut istim običajima, pravilima i konstitucijama koje se primjenjuju u zajednici.

### 2. Novac

- Zajedništvo dobara: s obzirom na nedostatak stabilnosti koji suvremeni život sa sobom nosi, postoji vjerojatnost da će članovi nakon nekoliko godina napustiti zajednicu te je potrebno osigurati imovinu člana do njegove smrti. Ukoliko se odluči za odlazak, ova dobra mogu osigurati njegove potrebe kada se nađe izvan zajednice. Međutim, nakon odlaska, osoba često odlazi gola poput Joba, iako Zakonik kanonskog prava nalaže pravednost. Razumljivo da u ovakvim uvjetima pripadnik instituta, ukoliko je i lucidan, nema više snage za odlazak.
- Iskorištavanje rada članova
- Financijsko upravljanje treba uvijek biti pošteno i transparentno. Međutim, pojedine grupe razvile su pravo umijeće osnivanja fiktivnih pod-udruga i udruga koje služe kao paravan.
- Donacije i prisvajanja nasljedstva

### 3. Moral

Ovdje se radi o kaznenim djelima, pa i zločinima: pedofilija, silovanje, dodirivanje, efebofilija...

## Zaključak

Na kraju treba reći da jedan jedini kriterij očito ne može biti dovoljan da bi se grupa okvalificirala kao mjesto sektaških zastranjivanja. Samo kombinirani skup više kriterija daje mogućnost da postanemo svjesni patološkog karaktera zajednice ili udruge. Doista je zaprepašćujuće vidjeti kako se mnogi od navedenih simptoma iznova pojavljuju u pojedinim grupama o kojima se danas raspravlja. Inače, sva ova zastranjivanja u nekim katoličkim zajednicama koja smo naveli, u konačnici su identična onima koje nalazimo u sektaškim grupama općenito. Ova tri iskušenja moći, posjedovanja i uživanja doista su univerzalna.

S. Chantal-Marie SORLIN

Ovaj dokument je 2014. godine napisala s. Chantal-Marie Sorlin, povodom osnivanja Ureda za sektaška zastranjivanja (Bureau des dérives sectaires).

